

Nr. 68 Interpellation av Benny Lindholm (FP) om framtiden för maskinanläggningsförarutbildningen

KSN-2015-1160

Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet har i utbildningsnämnden (22 april 2015) beslutat att lägga ned Bygg- och anläggningsprogrammet, inriktning anläggningsfordon. Folkpartiets representant i utbildningsnämnden protesterade och yrkade på återremiss för att utreda om utbildningen kunde kvarstå. Majoritetens besked var dock tydligt, maskinförarutbildningen ska bort.

Beslutet får emellertid inte enbart konsekvenser för de elever som inte längre kan välja utbildningen. Konsekvenserna blir stora även för arbetsmarknaden. Efterfrågan på maskinförare är enligt Maskinentreprenörerna rekordstor (Unt 20/4). Nationellt beräknas motorbranschen anställa cirka 5 000 personer de kommande tre åren (Unt 22/4).

Arbetsförmedlingen prognosticerar att hela Sverige står inför en stor brist på anläggningsförare. Den starka byggkonjunkturen har enligt prognoserna medfört att det beräknas bli en brist på bl.a. anläggningsförare de kommande tio åren (Arbetsförmedlingens rapport "Var finns jobben? Bedömning för 2015 och en långsiktig utblick", 2015-01-15).

Av byggföretagen i Uppsala län uppger dessutom närmare 30 procent att de har haft svårt att hitta personal med rätt kompetens och exempel på yrken där det råder brist i Uppsala är anläggningsmaskinförare (Arbetsförmedlingens rapport "Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2014 Uppsala län, 2014-12-09). Utbildningsnämndens beslut slår därmed mot en redan ansträngd arbetsmarknad i Uppsala kommun.

Nedläggningen slår inte enbart mot presumtiva gymnasiestudenter och arbetsgivare. Även arbetslösa drabbas eftersom beslutet att lägga ned Bygg- och anläggningsprogrammet, inriktning anläggningsfordon innebär att denna utbildning försvinner inom vuxenutbildningen.

Vuxenutbildningen fyller en viktig funktion på arbetsmarknaden eftersom den både hjälper arbetslösa att få ett jobb och stärker hjälper arbetsgivare att hitta personer att rekrytera. Ur det perspektivet är nedläggningen av maskinanläggningsförarutbildningen därför obegriplig. I ett läge när arbetsmarknaden i praktiken ropar efter en viss kompetens är det i princip oansvarigt att lägga ned en efterfrågad utbildning. Socialdemokraterna, som har en lång tradition av att arbeta för relevant vuxenutbildning och arbetsmarknadsinsatser, begår nu ett misstag. Uppsala län har ett behov av anläggningsförare, och att då stänga ned sådana utbildningsplatser riskerar att slå mot Uppsalas utveckling.

Mot denna bakgrund vill jag ställa följande frågor till Arbetsmarknadsnämndens ordförande Ulrik Wärnsberg (S)

- Hur ska Uppsala kommun kunna uppfylla arbetsmarknadens behov av maskinanläggningsförare i Uppsala?

- Är det arbetsmarknadspolitiskt smart och samhällsekonomiskt klokt att lägga ned maskinanläggningsförarutbildningen när det är brist på maskinanläggningsförare i Uppsala?

Benny Lindholm (FP)

Svar:

Interpellanten ställer två frågor angående anläggningsmaskinförarutbildningen.

- Hur ska Uppsala kommun kunna uppfylla arbetsmarknadens behov av anläggningsmaskinförare i Uppsala?
- Är det arbetsmarknadspolitiskt smart och samhällsekonomiskt klokt att lägga ned anläggningsmaskinförarutbildningen när det är brist på anläggningsmaskinförare i Uppsala?

Svar på frågan: Hur ska Uppsala kommun kunna uppfylla arbetsmarknadens behov av anläggningsmaskinförare i Uppsala?

Utbildningen mot anläggningsmaskinförare finns kvar vid Bolandgymnasiet åtminstone till sommaren 2016. Det innebär att det finns tid för Arbetsmarknadsförvaltningen att planera en fortsättning och utveckling av utbildningen trots att den på sikt försvinner från den egna regins utbud.

Det finns flera alternativ att uppfylla arbetsmarknadens behov av anläggningsmaskinförare.

Utbildningen är kostnadskrävande att starta upp som en egen utbildning inom komvux vilket medför att vi måste planera in utbildningen på en skolenhet som ger utbildningen som gymnasieutbildning om vi ska driva utbildningen själva. Det alternativet är inte aktuellt då utbildningen som bedrivs vid Bolandgymnasiet inte följer med till Jällagymnasiet.

Utbildning mot anläggningsmaskinförare går även att läsa i andra kommuner med interkommunal ersättning. Utbildningen mot just anläggningsmaskinförarutbildningen finns inom pendlingsavstånd på flera platser i Stockholmsregionen samt t ex i Västerås.

I Uppsala pågår sedan flera år ett samarbete med kommuner i Uppland samt Sigtuna kommun när det gäller just yrkesutbildningar. Utbildningarna presenteras i en gemensam katalog och kostnaderna för utbildning kommunerna emellan regleras med sedvanlig interkommunal ersättning. För de utbildningar som inte finns i den närmaste regionen tillämpas också generösa bestämmelser för elever från Uppsala att kunna ta del av Stockholmsregionens breda utbud.

Ett annat alternativ är att utreda möjligheten att bedriva utbildningen i nära samarbete med byggbranschen.

Under våren har förvaltningen uppvaktats av representanter från Sveriges byggindustrier, Byggnadsindustrins yrkesnämnd (BYN), fack och arbetsgivare om att tillsammans med komvux starta en vuxenutbildning med inriktning mot kranförare. Kranförarutbildningen har större delen av de teoretiska momenten gemensamma med det som ges inom anläggningsmaskinförarutbildningen. Här finns goda förutsättningar att genomföra en utökning av elevgruppen inom komvux utan att behöva investera i maskinpark eller utrymmen för de praktiska momenten. Parallelliteten i de teoretiska momenten möjliggör samläsning mellan utbildningarna vilket gör att kostnaden för lärartjänster inte ökar trots fler elever. Havator, som är ett av nordens största kranföretag, har erbjudit sig att ställa resurser till förfogande för de praktiska momenten vid genomförandet av utbildningen. Havator har aviserat ett stort rekryteringsbehov av kranförare och löser sitt nuvarande bemanningsbehov med övertid respektive pensionerade kranförare.

Arbetsförmedlingen bedömer att kranförare har goda möjligheter till arbete under det närmaste året. Den starka byggkonjunkturen under 2015 påverkar jobbmöjligheterna positivt. Även på fem och tio års sikt väntas möjligheterna till jobb vara goda.

Ett liknande samarbete med motsvarande företag inom anläggningsmaskiner är därmed intressant att utreda för att kunna erbjuda en utbildning i nära samarbete med branschen.

Svar på frågan: Är det arbetsmarknadspolitiskt smart och samhällsekonomiskt klokt att lägga ned anläggningsmaskinförarutbildningen när det är brist på anläggningsmaskinförare i Uppsala?

Utbildningsförvaltningen har fått i uppdrag att nå en budget i balans år 2018 inom gymnasieskolan.

Bakgrunden till de lagda förslagen om avveckling av skolenheter och utbildningar kommer av att den kommunala gymnasieskolan under flera år redovisat stora ekonomiska underskott. 2014 redovisade gymnasieskolan ett bokslut på -54 miljoner kronor. En ekonomisk prognos som utbildningsförvaltningen gjort förutspår ett underskott på cirka 100 miljoner kronor för budgetåret 2018 om inga åtgärder vidtas.

Det ekonomiska underskottet för de kommunala gymnasieskolorna beror på flera faktorer. En utredning gjord av externa konsulter tillsammans med kommunen visar att underskottet framförallt beror på följande orsaker:

Ett minskande elevunderlag till gymnasieskolorna i kommunen.

- Höga lokalkostnader kombinerat med ineffektivt utnyttjande av lokaler.
- Många utbildningar och olika inriktningar med få elever.

Skälet till att antagningen till Bygg- och anläggningsprogrammet inriktning anläggningsfordon utgår ur utbudet av gymnasieutbildningar för åk 1 i Uppsala kommun är främst ekonomiskt. På grund av det låga antalet elever kan inte kostnaderna täckas av nuvarande programersättning. Om inriktningen dessutom skulle behöva omlokaliseras, kommer det att innebära ytterligare investeringskostnader.

15-20 komvuxelever per år läser yrkesutbildningen mot anläggningsmaskinförare i Bolandgymnasiets regi. Att driva utbildningen som en egen vuxenutbildning har, som tidigare nämnts, mycket höga kostnader och ska den vara genomförbar med antalet elever som söker utbildningen måste utbildningen ges antingen i samarbete med en gymnasieskola, som har utbildningen som gymnasieutbildning, eller via interkommunal ersättning där eleverna tar del av utbildningen i en annan kommun.

Ulrik Wärnsberg (S)

Ordförande Arbetsmarknadsnämnden